

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

Garant: útvar rektora
UK UPJŠ

Košice 10. 3. 2022
Č. j.: REK00174/2022-UPA/1019

Rozhodnutie rektora č. 4/2022 **na realizáciu inštitucionálnej politiky pre otvorenú vedu** **na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a jej súčastiach**

V zmysle ust. § 15 ods. 1 písm. m) zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s článkom 4 ods. 3 organizačného poriadku Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a v zmysle štatútu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (ďalej len „štatút“)

vydávam

toto rozhodnutie na realizáciu inštitucionálnej politiky pre otvorenú vedu na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a jej súčastiach (ďalej len „rozhodnutie rektora“).

Preambula

Poslaním Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (ďalej len UPJŠ) v zmysle jej štatútu je šírenie vzdelanosti a chránenie poznania, pestovanie slobodného myslenia, nezávislého vedeckého bádania a všestranná podpora tvorivého ducha ľudskej spoločnosti, ktoré napĺňa prostredníctvom ďalších strategických dokumentov, predovšetkým dlhodobého zámeru UPJŠ v Košiciach. Svoje motto „aby UPJŠ bola modernou a medzinárodne etablovanou inštitúciou, musí neustále hľadať spôsoby, ako rozvíjať svoj osobnostný a vedecký potenciál“ sa usiluje naplňovať sprístupňovaním výsledkov vedeckej činnosti širokej vedeckej komunite i širokej verejnosti.

Článok 1 **Všeobecné ustanovenie**

1. UPJŠ sa zaväzuje šíriť výsledky výskumu v čo najširšom meradle a prijíma túto inštitucionálnu politiku.
2. Inštitucionálna politika pre otvorenú vedu na UPJŠ vychádza z Národnej stratégie otvorenej vedy na roky 2021 – 2028 v súlade s legislatívou a odporúčaniami Európskej únie týkajúcimi sa otvorenej vedy a otvoreného prístupu k jej výsledkom. Ide predovšetkým o programy Európskej únie, v ktorých je zadefinovaná podmienka publikovania výstupov vznikajúcich v rámci tohto programu pre koncového používateľa, ako aj posilňovanie otvorenosti smerom k vede a výskumu (zdieľanie otvorených dát).

Článok 2

Politika otvoreného prístupu na UPJŠ

1. Otvorený prístup – open access (ďalej len „OA“) poskytuje neobmedzený bezplatný prístup k odborným a vedeckým publikáciám, článkom a dátovým súborom prostredníctvom publikovania v OA časopisoch alebo archiváciou článkov a publikácií v repozitároch OA. Základnými dokumentmi zavádzania myšlienky OA sú Budapešťianska iniciatíva otvoreného prístupu (2002), Bethesda – vyhlásenie o otvorenom prístupe (2003) a Berlínska deklarácia otvoreného prístupu k poznatkom prírodných a humanitných vied (2003).
2. Cesty otvoreného prístupu:
 - a) zelená cesta (Green OA) predpokladá archiváciu dát, resp. dokumentov v repozitároch. Prostredníctvom repozitára je umožnený prístup verejnosti k týmto informáciám;
 - b) zlatá cesta (Gold OA) predstavuje publikovanie vedeckých článkov v časopisoch s OA prístupom. Vydavateľ takéhoto časopisu dáva k dispozícii konečnú verziu časopisu a môže požadovať poplatok za spracovanie príspevku.
3. V oblasti politiky otvoreného prístupu sa UPJŠ ako jedna z výskumných univerzít na Slovensku zaväzuje podporovať v súlade s platným dlhodobým zámerom UPJŠ v Košiciach neobmedzený prístup k výsledkom vedy a výskumu.
4. Na účely podpory OA UPJŠ bude realizovať tieto aktivity:
 - a) prostredníctvom repozitára ZENODO uchovávať a sprístupňovať vedecký obsah všetkých vedeckých výsledkov vznikajúcich na UPJŠ;
 - b) spolupracovať so slovenskými a zahraničnými vysokými školami a inými inštitúciami pri vytváraní politiky a stratégie OA, zapájať sa do diskusných skupín;
 - c) podporovať vydávania OA publikácií a časopisov na univerzite v rámci vydavateľstva ŠafárikPress UPJŠ v Košiciach;
 - d) zabezpečovať elektronické publikovanie postavené na princípoch OA prostredníctvom verejných licencií Creative Commons;
 - e) uchádzať sa o pridelenie unikátneho a trvalého identifikátora digitálneho objektu DOI dostupného prostredníctvom virtuálnej siete;
 - f) vytvoriť pracovnú skupinu (komisiu) ako poradný orgán rektora UPJŠ pre riešenie záležitostí vo vzťahu k OA zloženú zo zástupcov fakúlt, univerzitných pracovníkov a prorektora pre vedeckovýskumnú činnosť a doktorandské štúdium;
 - g) vytvoriť univerzitný kontaktný bod na implementáciu inštitucionálnej politiky pre otvorenú vedu na UPJŠ;
 - h) dodržiavať usmernenia vyplývajúce z evidencie výstupov publikačnej činnosti v rámci CREPČ 2;
 - i) podporovať vydávanie publikačných výstupov zamestnancov/vedeckých a výskumných pracovníkov v režime OA;
 - j) zmeniť systém hodnotenia a odmeňovania vedeckých pracovníkov s prihliadnutím na princípy a indikátory otvorenej vedy a OA.
5. UPJŠ s cieľom podpory OA:
 - a) odporúča autorom, aby svoje práce vo zvýšenej miere publikovali v dôveryhodných a kvalitných OA časopisoch (Directory of Open Access Journals – DOAJ), čím prispievajú k šíreniu nových poznatkov nadobudnutých na univerzite (Gold OA);
 - b) vyžaduje od všetkých autorov zriadenie trvalého a jedinečného identifikátora ORCID;
 - c) požaduje plán manažmentu vedeckých dát projektov financovaných z verejných zdrojov v súlade s FAIR princípmi (nájditel'né, dostupné, interoperabilné a znovu využiteľné).

Článok 3

Inštitucionálny repozitár

1. UPJŠ pristupuje k repozitáru ZENODO (ďalej len „repozitár“) zriadením inštitucionálnej komunity UPJŠ ako priestoru na zhromažďovanie a archiváciu vedeckých diel a dát, prostredníctvom ktorého umožní okamžitý a neobmedzený prístup k odborným informáciám a poznatkom vytvorených zamestnancami UPJŠ smerom k vedeckej komunite a spoločnosti ako celku.
2. Prevádzkovateľom a centrálnym administrátorom repozitára ZENODO je spoločnosť CERN.
3. ZENODO je registrované v adresári úložísk otvoreného prístupu OpenDOAR, čím je potvrdená jeho otvorenosť a dôveryhodnosť.
4. UPJŠ sa prostredníctvom repozitára hlási k požiadavkám Rámcového programu pre inovácie a výskum EU Horizon Europe na publikovanie vedeckých prác alebo dát v režime OA.
5. Repozitár zároveň slúži ako trvalé úložisko pre vydavateľstvo ŠafárikPress.

Článok 4

Záverečné ustanovenie

Toto rozhodnutie nadobúda platnosť a účinnosť dňom jeho podpisu rektorom UPJŠ.

prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc.
rektor UPJŠ